

БЮЛЕТИН № 14

Издава Д-ството на Македонската емиграция в Пловдив.

ИЗЛИЗА СЕДМИЧНО
Годишен абонамент 50 лева.

Адрес: Редакция „Бюлетин“,
ул. Май № 7 — Пловдив.

ОТДЕЛНИ БРОЙ 1 ЛВ.

Франция на Изток.

Капиталът от поражданието си и през всичките епохи на своето развитие познава само една единствена външна политика — политиката на кървавите извоювания. Затова и империалистическата политика на всички модерни капиталистически държави, каквото управление, какъвто режим да имат те и с каквито външни примамливи етикети да се кичат, приличат си по между си като вълци от един и същ баир. Тази политика има за източник най жестоката експлоатация от капитала на труда на работническата класа и от хищническите велики сили на малките и освободени народи. Тази безбожна експлоатация отнима възможността на по-голямата част почти на целия народ да консумира продуктите на своята собствена индустрия и поражда оня неудържим поток от „излишни“ стоки, капитали и хора за пласирането на които се водиха и още се водят кръвопролитните и унищожителни войни, които имаха за цел да завоюват чуждите пазари и народи.

Една от тези волики сили е съвременната буржуазна Франция, която свири контра бас в варварския хор на световната реакция и контр-рево-

люция. Републиканска Франция е най големия ръждив гвоздей в победоносния реакционен блок на тържествуващата контр-революция, въпреки книжния шум на патентованите „революционери“. Съвременна Франция, с железните клещи на бронирания тевтонски милитаризм, с ефективна на постоянната си армия, която — според уверенията на официоза „Le petit journal“ за миналата 1921 г. бе достигнал застрашителната цифра 38,473 офицери и 696,000 войници, а по настоящем, според откритията направени в Вашингтонската конференция, числото на френските, солдати е над 800,000 души — одушва, подобно на африканските хищници чедата на собствените си чедата Дантоновците, Мирабовците, Робеспьеровците. . .

Когато французката буржуазия погребва мечтата си при Ватерлоо да обедини в „континенталната система“ цела средня Европа срещу конкуренцията на Англия, която въпреки прокламираното свое миролюбие, отне през време на наполеоновите войни най-хубавите колонии на Франция; когато при Седан империята на Наполеона III се смаза от пруската мощ и Франция изгуби две от най-

хубавите и богати провинции Елзас и Лотарингия, последната беше принудена, за да се не задуши от изблика на продуктите на своята собствена индустрия и за да има сурови материали в изобилие за сжщата индустрия, да търси с огън и меч колонии в Индо-Китай и Мадагаскар, в Тунис и Алжир и най-после в Мароко и в Африканските владения на Германската империя. Тъй като Франция е била сжщевременно най-големата кредиторка на изтока, и държавните заеми на Турция и на балканските държавици са сключвали там, френския империализм има идеологията и психологията на колосален лихвар, който запазвайки статуквото, се стреми само да осигури редовното изплащане лихвата на дадените пари. Затова империалистична Франция „се слави“ с своята миролюбива политика“. Това е миролюбието на кърлежа, който смучи чуждата кръв най-стръвно и най-потайно. За това и Франция не е действувала самостоятелно на изток, а винаги чрез други, предимно чрез царска Русия, за стабилизирането на която пропиля милиарди френско злато. Финансовия капитал на Франция има нужда от страни и държави, чрез митническите тарифи на които да осигури вътрешния пазар и да улесни завладяването и на външните пазари.

Нека хвърлим един бегъл поглед на френските колонии. До войната през 1914 г. Франция имаше една територия от 536,000 кв. километра. В 1871 г. тя владееше в Африка колонии с 900,000 кв. километра пространство и 3 милиона жители. В 1914 г. нейните африкански колонии достигнаха на 10¹ милиона кв. километра с 33 мил. жители. Значи територията на френските колонии надминава 22 пкти територията на Франция. Като се прибавят към това и ограбени след 1918 г. герман-

ски колонии с 2,952,000 кв. километра и 13 милиона население и разбойнишката поделба на немските колонии между „борящите се за свободата и независимостта на народите“ Англия, Италия и Япония — картината на „цивилизаторската, културна, и миролюбива политика“ на великите сили се рисува с най-голия и ненадминат цинизм. Като венец на тази картина прибавете и колонията наречена Турция, с своите 2,728,000 кв. километра, за поделбата на която европейските велики хищници воюваха, а след войната вече дванадесет пкти конферират, като почнете с Сан-Ремо и минете през Хаит, Булон, Брюксел, Спа, Париж, Лондон, пак Лондон, Висбаден, Кан, Булон и свършите с недовършената още Генуа все „в името на народите и за народите“ за „възстановяването на економическото състояние на фалиралния капиталистически свят“ т. е. за поделбата на новите плячки — картината става трогателно поразителна и умилителна.

Планът на Наполеона I, Средиземно море да се завладее и обърне в вътрешно француско езеро, винаги е бил в политическите умове на Франция, както в миналото, така и в настоящото. И този план е бил централната ос, около която се е въртяла и продължава да се върти външната политика на Франция, нейната политика на далечния и близкия изток. Француските и Английските интереси обаче се срещат в басейна на Средиземно море и за преодоляването на антагонизма на двете държави, още при управлението на Гладстона, през 1880—1885 г. се правеше твърде много за създаването на приятелски отношения. Тия отношения се изглаждаха с в полза на английската завоевателна политика, защото престижа на френската република беше чув-

ствително пострадал след Седан, а особено след 1875 год., когато Германия повторно щеше да разгроми Франция, ако руския император Александър II не беше я спасил. Франция изгуби кондоминиума в Египет и след случката при Фашода през 1898 год., под напора на Англия, ограничи своите владения около Средиземно море. И стана онова, което един духовит политикан казваше: „когато Англия смърка емфиет—Франция киха“. И Франция дълги години киха от емфието на Англия, което последната смъркаше, както продължава и сега да киха чрез носа на Барту в Генуа. . . .

След 1918 г. Англия тури на ржка протоците — и европейския и азиатския. Сега тя вижда, че Франция се сърди за дето държи и двата протока, за това единият „отстжпва“, но не на Франция, а на Гърция, на която се даде Галиполи. Затова в източно Средиземно море господарува напълно пак Англия, чрез Гърция. Последната, по своето географическо разположение, с своите силно прорезани брегове, с островите от Архипелага, с богатите си и удобни пристанища владее изцело над източно Средиземно море. При такова положение, без да има внушителни ескадри, без да има нужда да завзема Дарданелите, Гърция т. е. Англия ще може с флотата си да владее излаза на протоците. С база в Йоническото море сжщата флота ще може да владее над изхода на Адриатическото море, а владейки критското море, тя ще владее и пжтя за Индия. За да запази това господство над моретата „Коварния Албион“ маневрира с най тънкото изкуство и с отличната предвидливост: противопоставя морските нации една срещу друга за да се взаимно унищожават съответните им сили и впоследствие да се предлага на всяка една от тех помощта на Англия.

Затова в Вашингтонската конференция Англия подтикна Италия да иска създаване правото на морско равенство с Франция — нещо което и стана. Италия съсредоточи всичките си морски сили в Средиземно и Адриатическо морета и Франция фактически остана изолирана, следователно безсилна в Средиземно море, т. е. в Французкото езеро.

Ето защо французските държавници пригърнаха идеята за засилване на Турция в Мала-Азия и французските войници напустинах Киликия след като Мустафа Кемал паша отдаде експлоатацията в Трапезуна на минните богатства от мед и сребро*). Ето защо, за да се отслаби английското влияние на изтока Франция иска автономията на Тракия. Затова и френската политика днес е — след като изгуби играта на изтока — за една независима и силна Турция, макар, че чрез подписаният от нея Севърски договор Турция се разпокъсваше. Това сближение на Франция с Турция сближи първата с Съветска Русия, чийто пратеник Карл Радек, преди няколко месеца, чрез посредничеството на френския комунист Кутурие, биде приет от Поанкаре—войната, както назовават първият министър френските социалисти. Франция се стреми да има една силна и независима Турция, разположена на двата бряга на Мряморно море, за да не остват протоците под английско владичество. От тука и интеллигентските илюзии на нашите закъснели професори и мегдански оратори да издигат сега лозунга за автономна Тракия. Англия си смърка емфието, а нашите наивни дипломати, заедно с фалиралата французска дипломатия, кихат.

Затова сега французите пеят: „но ще трябва да посочим в какво Фран-

*) Виж № 6 на „Бюлетина“, статията „Великите сили и Армения“.

ция не може повече да отстъпва и ще докажем, че не в Мосул, нито в Ерусалим, а в Ангора и Бейрут, Мерсина и Александрет сж нашите интереси*). „Северна Африка и Сирия — ето кое се стреми да запази Франция. За сега Англия се отказва да признае дълбоките промени било в Азия, било в Африка, затова ние ще се стремим към Изтока. Ние за сега имаме в полза на нашата политика в Анадола либералните националисти, видните военни водители, по-забележителните граждани—търговци, най-сетне всички ония, които ръководи Кемал Паша.“ (В. „Opinion“ от 11. IV. 1922 г.).

На Балканите Франция не е действувала самостоятелно, а винаги чрез царска Русия. Сега тя действува чрез Малкото Съглашение, което държи в робство народите в Македония, Тракия и Добруджа, както чрез Полша и с контрареволуционните армии на Деникина, Колчака, Симеонович, Врангел и др. действува срещу трудящият се руски народ.

По настоящем в Франция има три сили, които я тласкат към окупация и към външна завоевателна поли-

*) Беседа, държана в националния музей в Париж на 19 ноември 1921 г.

тика. Военната партия, на чело на която стои фелдмаршал Фош, която се стреми към осъществяването на проекта за Рейнската граница. С това Франция иска да установи диктатурата си в Европа, старата мечта на Наполеона да обедини в „континентална система“ цела средна Европа. Втората сила е индустриалната партия, на чело с бившия министър Лушъор, която в окупацията вижда едно средство да владее най-голямата железна и стоманена област на Европа и по такъв начин да закрили своите собствени големи предприятия в стара Франция и Лотарингия. Третата сила това сж политиците, групирани около Бриана, които в окупацията и завоюванията виждат едно средство на диверсия по отношение натрупаното революционно недоволство сред широките народни маси.

Първият метод на действие доведе Наполеон I до Ватерлоо; вторият метод доведе Наполеон II до Седан, третият метод на действие, което организират Поанкаре — Бриан, ще доведе до Социалната революция.

Нека се готвим и ние за тоз велик ден на освобождението на поробените народи.

ЕДНО ИНТЕРЕСНО ДЕЛО.

Останалото арменско население, от 250,000 души, живущо в северните вилаети и граничащи с Русия не се засегна от интерниране. То се настани в Русия. В това време русите беха напреднали до западния бряг на Ванското езеро. Когато отстъпиха взеха с себе си и арменците, не защото ги обичаха, инак не биха попречили на семействата им да се възвърнат в своите огнища. Янушкевич — началник-щаба на Николай Николаевича — който тогава беше

главнокомандующ на целата Кавказска армия, съобщи, че в изпразнените зони на руската земя наместо арменци, ще настани бежанци кюрди и казаци, за да образува един широк военен пояс срещу турците. Миллюков, шефа на кадетите, направи в парламента силни укори на руското правителство като каза, че „и последното ще извърши по отношение на арменците онова, що направи турското правителство“, с което искаше да подчертае, че ще се съз-

даде „една Армения без арменци“. В всеки случай руската офанзива спаси живота на 350,000 арменци и руското отстъпление ги лиши от отечеството им. И досега те сж настанени в една крайно недостатъчна територия на Кавказ, дето с години бежа изложени на ужасни бедствия, неописуем глад и голяма мизерия¹⁾.

Неволно човек си задава въпроса: как подобни събития бежа възможни исторически? Ще се опитам накъсо да отговоря.

Арменският въпрос не е едно саморасло растение, не е плод на европейската цивилизация. Арменският народ е жертва на взаимно противоречивите политически интереси между Русия и Англия²⁾.

Враждата между двете държави за изтока води своето начало от Кримската война и от Берлинската конференция. В политическата шахматна игра между Лондон и Петроград арменецът беше войникът, който невга се тласкаше напред и невга се жертвуваше. „Человеколюбивите“ съображения, „покровителство на християните“, бежа само поводи. Когато през 1895 г. султан Абдул Хамид беше принуден да подпише програмата за реформите представена от Англия, Русия и Франция и се държеше отговорен за ред арменски кланета, Лорд Салсбур беше който декларира, че „арменският въпрос за Англия не сжществува вече“. Княз Лобанов беше който внуши на

1) Грамадната маса от тия нещастници умряха буквално от глад. Ежедневно из Ериванските улици (столицата на Армения) събираха, като гнили круши, по 300—400 души измрели от глад. И днес, през режима на болшевиизма, глада върлува във ужасни и отвратителни размери.

2) Диагнозата не е точна. Арменският народ е еднакво жертва и на хищническите интереси на империалистична Германия в миналото, и по настоящем на грабителската политика на Франция. С една дума — на грабителските интереси на великите сили. Б. Р.

султана, че няма защо да бжде загрижен за арменските кланета, защото Русия не е сжгласна в Азия да се създаде втора България“. Султана си направи своите заключения... Сасунските кланета над 1000 души през 1894 г., които създадоха програмните реформи, предшествуваха ужасните кланета през 1895—96 год., които коштуват живота на 100,000 арменци. Кланетата през 1915—18 год., които бежа предшествувани от реформеното дело на 1913 г. повишиха числото на жертвите над 1 милион. Тази стълба на 1894, 1895 и 1915 години с 1000, 100,000 и 1,000,000 арменци жертви сочи на един градус, който в всесветската история на човешките кланета не е достигнат и няма подобен на себе си. За междинния период на 1909 г. се падат още 25000 души арменци изклани в Киликия.

Въпреки чл. 61 от Берлинския договор, който беше подписан от 6 велики сили; въпреки Кипърското съглашение от 1878 год., съгласно което Англия беше се нагърбила с защитата на християните и бе дала гаранция за въвеждане на арменските реформи; въпреки подписването от страна на султана реформената програма на Англия, Русия и Франция, въпреки всичко това нито една от тези велики сили не раздвижи даже пръста си за да спаси живота на покровителствуваните от тях или поне да накажат човекоубийците. И досега арменците сж били само разменна монета в политическите игри на Англия, Русия и Франция. Дипломатическата игра на Англия и Русия е която, първо султана и после младотурците убеди, че най-опасния национален елемент за трайността на Турция това сж арменците.

Абдул Хамид дойде до заключението, че „вмешателството на Европа в полза на България изтръгна последната от ржцете ми. Сега с

арменците идат и искат да изтръгнат от ржцете ми източния Анадол, за да могат част по част да разкъсват Турция“. И от тука произхожда лудоста да се гонят и колят арменците.

И арменските реформи, обаче, остават вписани само в политическата програма на държавата. В 1913 год. пак минаха на дневен ред. Посланиците на Русия и Германия водеха преговорите. Англия, обаче, странеше. Резултата на тия преговори беше възприетата реформенна програма, от която арменците бежа останали доволни. Надзора за прокарване на реформите щеше да се възложи върху двама всеобщи европейски инспектори. Работата не дойде до там. Войната настана и двамата реформатори бидоха отзовани. През 1913 г., през време воденето на преговорите, аз бех в Цариград, младотурците бежа крайно ядосани, за дето арменския въпрос наново занимава европейските велики сили и двойно бежа огорчени когато узнаха, че благодарение споразумението между Германия и Русия въпросът е разрешен според желанията на арменците. Това се декларира от страна на младотурците: „Ако вие, арменците, не се откажете от идеята за реформите, ще се случи нещо, пред което кланетата на Абдул Хамида ще бледнеят“.

Младотурците и арменците взаимно извършиха революцията. Ржководителите бежа се сприятелили и през изборния период взаимно се доверяваха. Първите месеци на войната всичко изглеждаше по между им спокойно. И ето внезапно през ноца на 24/25 април 1915 год., за очудване на всички в Цариград, от най-доброто общество на арменците се арестуваха 235 интелегентни, отнесоха се в затвора и се преместиха в Мала-Азия. Следните дни се при-

бавиха още няколко стотин. Всички бежа 600 интелегентни. От тях само 15 души се спасиха. Цариград е център на арменската интелигенция. Народният представител Варткес, личен приятел на Талаата, още беше свободен. Той отиде при Талаата за да узнае какво става. Талаат каза на Варткеса:

— В дните на нашата слабост Вие стискахте гърлото ни и повдгнахте въпроса за арменските реформи, а по тази причина и ние сега ще използваме благоприятно стеклите се обстоятелства за нас за да раздрусаме вашия народ така щото 50 години най-малко да бъде изгонена от вашите глави тази идея!

Варткес му отговори:

— Значи изглежда, Вие ще продължите делото на Абдул Хамида?

— Да! отговори му Талаат*)

Казано и сторено. Според доклада на „Journal Officiel“, по сждопроизводството на много дела за извършени престжпления през военно време, в военните сждилища в Цариград изнесе се и се установи по един несъмнен начин и факта, че заточението т. е. изстреблението на Арменския народ е решено от младотурския комитет, чиято душа и най-влиятелния човек е Талаат паша. Последният е издал заповедта за унищожаването на арменския народ. Това е доказано и от германските и турските официални документи, каквито тук се представиха.

Политическата игра на великите сили превиха в съзнанието на Абдул Хамида и на младотурците, че за да се създаде една велика турска империя и всеислямска държава необходимо нужно е окончателното унищожение на арменския народ. Представители и апостоли на тази идея

*) Варткес е обезглавен и главата му е намерена от жените на кервана на родния му град Гарин, кога те еж ги отвлечали през един страшен дол,

беха Талаат и Енвер и целото съзвездие около тях и комитета им, каквито беха и Джелал Азми бей и бившият председател на младотурската партия (Иттихат — Тераккж) Бехаедин Шакир, които на 18 того, в една от улиците на Берлин, беха убити от двама неизвестни терористи.

Събранието на „Федеративните“.

Миналата неделя биде свикано „общо емиграционно събрание на Тракийци и Македонци“ за обсъждане въпроса по декларациите, които смесената комисия иска от всички бежанци из гръцка Тракия и Македония. Събранието бе свикано по инициативата на тъй нареченото „Федеративно Македонско дружество“ и тая на „Тракийското дружество“. Отзоваха се емигрантите и отидоха в малкия салон на кафене „Съединена България“. Там се яви пжтующий търговец на патриотизм Размов, който взе думата да обясни в що се състои искането на смесената комисия. Разпаления оратор не каза нищо определено, защото не знаеше що да каже. „Бежанци, ако щете дайте декларации, ако щете недейте дава. Ако ги подадете — добре, ако ги не подадете пак добре“. Тия дълбоки мисли емигрантите слушаха с внимание, обаче, преди да се прочете резолюцията и се приеме топанджийски,

некои от присътствующите поискаха думата да говорят по въпроса. Разбира се, че не им се даде. Но разбира се пък, че и присътствующите бежанци не пожелаха да минат за хаплювци, за каквито на pewno ги сметна великия амбулантен патриот Размов, та не позволиха и да се гласува никаква резолюция, до като не се даде възможност да се изкажат всички, които желаят. Председателя се побоя от това и закри събранието без да се вземе никаква резолюция.

Като е въпроса за събрания, нека кажем, че в случая тракийците послужиха за калабалък на иже нарицаемите „федератисти“, които сами не биха имали куража да свикат събрания, защото знаят че ще се съберат само чиновниците в Градиво и още двама-трима, на които е обещано служба или ходатайство за служба. „Единния фронт“ на тракийското дружество и чиновниците в д-ство Градиво е установен. Да живее федерацията на балканите, която ще се реализира от самоотвержени борци à la Размов, който знае де зимуват раците.

В идущия брой ще поместим пообстойно изложение върху това фамозно събрание, устроено не толкова за да се даде осветление на бежанците по въпроса за подаване декларации, по който въпрос те се изказаха още миналата година, колкото да се вдига шум около „федеративното дружество“ на чиновниците от Градиво и събиране мющеряи за напечатаните декларации.

Обединяват се.

Това, което в. в. „Автономна Македония“ и „Македония“ ги е срам да ни го кажат, съобщава го правителствения орган „Победа“. В броя от 27 април на този вестник четем следното:

„Преди няколко дни се състоя последната среща между изпълнителния комитет на братствата и управителния федеративен комитет и са се определили линиите на обединението. Избран е комитет, който да ръководи работите на организацията до конгреса, както и да подготви свикването на този конгрес“.

След едно разцепление, което продължи близо две години и което почиваше уж на принципални различия, вчерашните „неприятели“ се събират пак заедно. Идеите противоречия изчезнаха и като по заповед всичко се изглажда.

Ние се не чудим на това. Напротив, очаквахме го. Защото, казвали сме го много пъти, повтаряме го и сега: свадата преди две години в средата на ръководителите от изпълнителния комитет не почиваше на никакви различия в идейно отношение, нито пък на никакви несъгласия спрямо тактиката, спрямо методата на действие. Това беха личните дертове на болезнено амбициозни хора, които ги заставиха да се разцепят на две фракции. И за да оправдаят това свое поведение пред наивните емигранти, числящи се към техните организации, едните се кръстиха „федератисти“, а другите „автономисти“. Обаче и едните и другите си останаха същите плъхове, каквито си беяха и по-рано.

По този факт, който хвърля пълна светлина върху моралните физиономии на македонските патриотари, ние ще се повърнем по-обширно за да констатираме за излишен път обстоятелството, че хората около

Изпълнителния комитет и Временната комисия чисто и просто сж се подигравали с сждбата на бежанците, като сж използвали несъзнателната част от тех за своите карьеристични домогвания.

ПОДПИСКА

за образуване фонд за сп.

„Бюлетин“

Лист № 11.

Г-ца Х. У. Лжджене . 200 лв.

Г. З. баня Чепино . 50 лв.

Всичко . 250 лв.

От лист №№ 1—10. 2118 лв.

А всичко . 2368 лв.

Емигранти, употребете всички усилия да поджржате издаването на „Бюлетина“. Не забравяйте, че само онзи, който правилно си уяснява своето окаяно положение може и правилно да води борба за неговото подобрене.

Подкрепете фонда на списанието „Бюлетин“.

СЪОБЩЕНИЕ.

Онези емигранти, до които се изпраща „Бюлетин“, ако не желаят да го получават, нека повжрнат в редакцията всички броеве, които сж получили до сега, заедно с настоящия; а останалите да побжрзат с изплащането на абонамента си на адрес: Дим. Попов, ул. Хр. Данов, 31 — Пловдив.

А. Д. Петковича — „Южн. Македония“